

Motion: Riktlinjer fordons upphandling

21-02-18

Vid upphandling av personbilar och lätta lastbilar har kommunen tydligt prioriterat miljö/klimatpåverkan vid fordonsupphandlingar. Detta har skett utan hänsyn till miljönytta, ekonomi eller arbetsmiljö. Syftet har endast varit att framhålla kommunens stora engagemang i klimatfrågan. Detta har lett till misslyckande avseende samtliga av kommunens antagna hållbarhetsmål ekonomi, miljö/klimatmål samt nu senast arbetsmiljön och möjlighet att fungera för uppgiften.

2010 genomfördes en stor upphandling av etanolbilar. Dessa fordon kördes av olika anledningar till stor del på bensen. Förutom den i det närmaste obefintliga positiva miljöpåverkan förorsakade detta kostnader för kommunens leverantörer av drivmedel.

2013 genomförde socialförvaltningen en upphandling av fordon, 25 minisuvar. Vid denna upphandling togs ingen hänsyn till ekonomiska eller miljömål utan endast arbetsmiljön. Även denna upphandling bortsåg från helheten. Det är sannolikt berättigat att ur arbetsmiljöskäl att hemtjänsten har ett antal fyrhjulsdrivna fordon, men att samtliga bilar är minisuvar är knappast motiverat.

2016 genomfördes en stor upphandling av laddhybrider 27 st. Kostnaden var ca tre gånger högre än en konfessionell miljöbil. Förutom den höga fordonskostnaden saknades laddinfrastruktur, detta med begränsad räckvidd har medfört att bilarna till största delen körs på bensen. Förutom de ekonomiska perspektivet var upphandlade fordon närmast att klassas som en sportbil, vilket ökat kostnaderna för drift och underhåll.

2020 har kommunen genomfört ytterligare en mycket tveksam upphandling av bilar. Denna gång har man visserligen tagit stor hänsyn till bilens pris/miljöpåverkan. Detta har lett till att upphandlade fordon totalt saknar övervägande rörande fordonets lämplighet eller medarbetarnas arbetsmiljö. Vi kan inte se att någon hänsyn tagits till driftsäkerhet eller för fordonets förutsättningar att på ett tryckt sätt fungera särskilt under vinterhalvåret.

Vi konstaterar utifrån ovan beskrivna, att kommunen saknar tydliga riktlinjer för fordonsupphandling. Detta får till följd att den viktigaste delen, fordonets lämplighet för uppgift faller bort. Utgångspunkten för vi fordonsupphandlingar måste vara att fordonet är lämpligt för arbetsuppgiften. Därefter kan begreppet ekonomi/miljö införlivas i upphandlingen. Lite enklare uttryckt, rätt bil på rätt plats. Det är för oss uppenbart att detta förhållningssätt väl kan införlivas i kommunens antagna hållbarhetsmål.

Moderaterna yrkar

Att riktlinjer avseende fordonsupphandling (personbilar lättlastbilar) snarast utarbetas och antas av kommunfullmäktige.

Att riktlinjerna prioriterar att fordonet är lämpligt för uppgiften.

Pär-Olof Olsson gruppleddare (m)

SVAR PÅ MOTION FRÅN MODERATERNA GÄLLANDE FORDONSUPPHANDLING

Med hänvisning till tjänsteskrivelse vilken finnes bilagd till svaret uppfattar undertecknad att de påståenden om såväl upphandlingsprocessen, upphandlingsunderlaget och de till sist upphandlade bilarna inte stämmer. Det finns inget som styrker påståenden i motionen om bristande ändamålsenlighet. Det finns således för närvarande ingen anledning att kommunfullmäktige ska besluta om riktlinjer avseende fordonsupphandling.

Kommunfullmäktige föreslås härmed avslå motionen i sin helhet.

Jacob Spangenberg (C)

Ordförande i kommunstyrelsen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-04-06

Dnr
KS-2021-134

Sid
1 (2)

Sektor Verksamhetsstöd
Marcus Jakobson

Tjänsteskrivelse med underlag för att besvara motion om riktlinjer vid fordonsupphandling

Kort beskrivning av motionen

Moderaterna yrkar genom aktuell motion att riktlinjer avseende fordonsupphandling (personbilar och lätta lastbilar) snarast utarbetas och antas av kommunfullmäktige. Man yrkar också att riktlinjerna prioriterar att fordonet är lämpligt för uppgiften.

Som grund för sina yrkanden hävdar man att vid upphandling av personbilar och lätta lastbilar har kommunen tydligt prioriterat miljö/klimatpåverkan vid fordonsupphandlingar. Detta hävdas ha skett utan hänsyn till miljönytta, ekonomi eller arbetsmiljö/funktion. Man redogör också för vilka olika typer av fordon som kommunen haft i sin bilpark från 2010 och framåt, vilket varierat under åren.

Kommunens verksamhet på området

Beträffande fordonstyper och bränslen och att dessa varierat över tid, så är inte det något unikt för Östhammars kommun. Kommuner har att förhålla sig till hur den nationella politiken förändras över tid inom fordons- och bränsleområdet med krav och riktlinjer, ändrade miljöbilsdefinitioner, ekonomiska incitament m.m. Att vägen ej varit spikrak, varken nationellt eller för kommunen, är kanske ett uttryck för hur svårt det verkligen är att ersätta de fossila bränslena. Vi vet ju alla att vi måste upphöra med dessa för att ej få en helt okontrollerbar klimatutveckling. Fordonsbranschen satsar nu stort på elektrifiering och Sverige har ett bra utgångsläge genom låg klimatpåverkan från vår elproduktion.

Upphandling av elfordon i relation till styrande och vägledande dokument

Beslutet som hänvisas till i motionen, som kommunen fattat om upphandling av elfordon (KS-2019-475) bidrar till att uppfylla det av kommunfullmäktige fattade målet inom Hållbarhetslöftena, åtgärdsområde 6: Fossilfria tjänstefordon.

Kommunstyrelsen har också sedan tidigare, för tekniska förvaltningen, fattat nämndmålet Minskad klimatpåverkan.

Anskaffningsbeslutet bidrar även till att uppfylla hållbarhetsmålen 7, 11 och 13 inom Agenda 2030.

Aspekter som beaktas vid upphandling av fordon

Påståendet att inga hänsyn till andra aspekter än miljö och ekonomi skulle tas vid upphandling, är direkt felaktigt. Upphandling av fordon sköts sedan några år tillbaka centralt för att, i tillägg till funktion, även andra hänsyn ska tas, t.ex. till miljö, säkerhet och ekonomi. Målsättningen är att upphandla fordon som fungerar bra för verksamheterna, men också att hålla nere antalet modeller och öka andelen fossilfria fordon i vagnparken, för minskad

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum	Dnr	Sid
2021-04-06	KS-2021-134	2 (2)

Sektor Verksamhetsstöd
Marcus Jakobson

klimatpåverkan från våra transporter. Den senaste upphandlingen som refereras till rör elfordon och de placeras där den typen av fordon är lämpliga att använda, sett till räckvidd och funktion i övrigt. Det handlar alltså ej om att ersätta samtliga fordon med elfordon, utan att dessa placeras där de kan fungera bra. Genom digitala körjournaler kan vi se var elbilar kan fungera och inte, sett till vilken daglig körsträcka som krävs.

Vid upphandlingen har stor vikt lagts vid arbetsmiljö, bl.a. genom att extra säkerhetskrav ställts i form av krav på autobroms, förutom kravet att fordonen ska uppfylla de säkerhetskrav som Sveriges Kommuner och Regioner ställer i ramavtalet Fordon 2018. Elfordonen som upphandlats har också en lite högre sittposition vilket vi vet uppskattats ur arbetsmiljösynpunkt då det ger en lägre belastning vid många i och urstigningar per dag. Fordonen har även automatlåda för att göra det lättare att anställa personal inom t.ex. hemtjänsten, då alltför unga bara tar körkort med villkoret automat inskrivet i körkortsregistret.

Värt att betona är att Östhammars kommun sedan fyra år tillbaka, inom olika verksamheter, inklusive hemtjänsten, kört elfordon av samma modell som nu vann senaste upphandlingen. Vår samlade erfarenhet är att de fungerat mycket bra. Vi har inte upplevt sådana startproblem som refereras till i utdrag ur en äldre tidningsartikel, i den interpellation som också ställts.

Vi har ändå kontaktat leverantören Renault Sverige och fått följande svar:

”Kritiken känns inte relevant idag då man refererar till Östersunds kommun som för flera år sedan köpte in den första versionen av Renault ZOE. Bilarna var inte kallt-klimatanpassade och 12-voltsbatteriet (startbatteriet) laddades inte ordentligt, vilket gjorde att bilarna inte gick att starta. Det här var alltså de första ZOE elbilarna som kom till Sverige. Vi förstår självklart den frustrationen då, när detta skedde.

Sedan dess har ZOE utvecklats och kvalitetssäkrats på flera områden och åtgärder för 12-volts batteriet har vidtagits. De ZOE-bilar som Östhammars kommun har upphandlat är generation 3 av modellen. Laddningen av 12-voltsbatteriet sker när bilarna laddar parallellt med att drivbatteriet laddas. Så var inte fallet på den tidigare 22 kW-versionen i Östersund. Då laddades 12-voltsbatteriet bara under körning och med korta körsträckor räckte inte det för att batteriet skulle behålla sin laddning.

Det stora batteripaketet som driver bilen har egen klimatanläggning för att hålla temperaturen på rätt nivå –och tillåta upprepade snabbbladdningar vid långkörning. Dessutom använder kupéns klimatanläggning en energieffektiv värmepump istället för energikrävande värmeelement.”

Sammantaget

Med ovanstående redogörelse för att styrande och vägledande beslut faktiskt redan finns, samt det faktum att funktion naturligtvis beaktas tillsammans med andra avvägningar som måste göras vid upphandling av fordon, anser vi inte att ytterligare riktlinjer behövs. Vi behöver istället få lägga tid och kraft på konkret arbete för att genomföra fullmäktiges redan fattade mål om fossilfria tjänstefordon.

Marcus Jakobson, Fordonsansvarig